QURTULUŞ HƏRƏKATININ RƏHBƏRİ, MÜASİR AZƏRBAYCAN DÖVLƏTÇİLİYİNİN BANİSİ

zərbaycan xalqının qurtuluş hərəkatının rəhbəri olan Heydər Əliyevin ictimai-siyasi və dövlət quruculuğu sahəsindəki fəaliyyəti Azərbaycan gerçəkliyinin və mənliyinin canlı ensiklopediyasıdır. Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə başlanan qurtuluş hərəkatı Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsinə səbəb olmuşdur.

Respublikası bizim ən böyük tarixi

nailiyyətimizdir və Azərbaycanın

müstəqilliyi daimidir, dönməzdir,

qəbul edildikdən sonra qarşıda hə-

lə çətin və mürəkkəb vəzifələr du-

rurdu. Bir tərəfdən erməni təcavüzü

genişlənir, torpaqlarımız işğal edilir,

digər tərəfdən ölkə daxilində haki-

miyyət uğrunda siyasi çəkişmələr

güclənir və nəticədə xalq ağır itkilər

verirdi. Azərbaycanın belə ağır vax-

tında müxtəlif bölgələrdə yaranan

silahlı qruplaşmalar ölkəni parçala-

maq, hakimiyyəti ələ keçirmək niy-

yəti ilə çıxışlar etməyə başladılar.

Azərbaycan çox çətin dilemma gar-

şısında qalmışdı. 90-cı illərin əvvəl-

lərində ölkə iqtisadi, siyasi və hərbi

böhran içərisində idi, dərinləşmək-

də olan çəkişmələr və hakimiyyət

böhranı ölkəni iflic vəziyyətə sal-

mışdı. Dünya azərbaycanlılarının II

gurultayında Azərbaycan Preziden-

ti cənab İlham Əliyevin dediyi kimi,

"bütövlükdə Azərbaycan dövlətinin

yüzilliyin 90-cı illərinin əvvəllərində

ağır sosial-iqtisadi və siyasi prob-

lemlərlə üz-üzə qaldı. Azərbaycan-

da baş verən ciddi sosial-siyasi

proseslər, Qarabağ problemi və Er-

mənistan-Azərbaycan müharibəsi

respublikanın iqtisadiyyatına və so-

sial-mədəni həyatına ağır zərbə

vurmuş, onu iflic vəziyyətinə sal-

mışdı. Gündən-günə maddi nemət-

lər istehsalı azalır, iqtisadi tənəzzül

dərinləşirdi. Bakıda, Gəncədə,

Naxçıvanda, Lənkəranda, Şamaxı-

da, Səkidə, Qubada, Səmkirdə,

Qazaxda, respublikanın bütün şə-

hərlərində zavodlar və fabriklər da-

ğıdılır, onların avadanlıqları aman-

sızcasına talan edilir, əsas istehsal

vasitələri və maşınqayırma avadan-

lıqları, neft maşınqayırma zavodları

işi dayandırır və böyük əksəriyyəti

məhv edilirdi. Respublikanın aparıcı

sənaye müəssisələri son dərəcə

ağır vəziyyətə düşmüş, dərin iqtisa-

di böhran genişlənmişdi. İqtisadiy-

yatda hərc-mərclik baş alıb gedirdi.

Yalançı rəhbərlər və idarə müdirləri

işə məsuliyyətsiz yanaşır, nəzarət-

sizlik artır və nəticədə iqtisadiyyata

böyük ziyan dəyirdi. Respublika ta-

lanır, xalqın sərvəti dağıdılırdı.

Müəssisələrin avadanlığı sökülüb

xaricə daşınırdı. Hətta Bakı metro-

sunun ehtiyat kabelləri də oğurla-

nıb satılmışdı. Nadir ağaclar olan

meşələrimiz talanır və qırılıb məhv

edilirdi. 1992-ci ildə pambıq sahələ-

rindən 100 min tondan çox məhsul

yığılmamış, çoxlu üzüm bağlarda

tır, əhalinin güzəranı və sosial və-

ziyyəti sürətlə pisləşirdi. Ölkənin

maliyyə sistemi bərbad vəziyyətə

düşmüş, inflyasiya artmışdı. 1991-

1993-cü illərdə respublikanın möv-

cud iqtisadi və mədəni potensialın-

dan, zavod və fabriklərdən, kom-

munikasiya vasitələrindən və yük-

sək ixtisaslı mütəxəssislərindən is-

sarsıntılara məruz qalmış, maddi

nemətlər və ərzaq istehsalı xeyli

geriləmişdi. Belə bir vaxtda respub-

likada tədricən yeni-yeni iqtisadi in-

stitutlar meydana gəlir, milli və bey-

Beləliklə, ölkə iqtisadiyyatı ciddi

Müəssisələr bağlanır, işsizlik ar-

qalıb xarab olmuşdu.

tifadə olunmurdu.

Dövlət müstəqilliyini qazanan Azərbaycan xalqı iyirminci

taleyi sual altında idi".

Azərbaycanın müstəqillik aktı

Heydər Əliyev XX əsrin nadir şəxsiyyətlərindən biri olmaqla yagörmək arzusu ilə yaşayan xalqınaşı, Azərbaycanın bütün dünya ölmız özünün azadlıq mübarizəsini kələri ilə strateji tərəfdaşlığının tədaha da genişləndirdi və nəticədə dövlət müstəqilliyini bərpa edə bildi. məlini qoymuş, uğurlu və tarazlaş-Bu, xalqımızın azadlıq və müstəqildırılmış siyasətin bünövrəsini yaratmış, beynəlxalq əməkdaşlığın priolik uğrunda apardığı prinsipial mübarizəsində qazandığı parlaq qələritet istiqamətlərini hazırlamış, dövlətimizin gələcək inkişafının stratebə idi. Beləliklə, 1991-ci il oktyabrın giyasını müəyyənləşdirmiş, güclü, 18-də Azərbaycanın Dövlət Müstəidarə edilən dövlətin qüvvətli daqilliyi haqqında Konstitusiya Aktının yaqlarını və modern strukturlarını qəbul edilməsi ilə xalqımız öz müsformalaşdırmış və bununla da XX təqilliyini yenidən qazandı və əsrin əsrin reallıqlarında müstəqil və gücəvvəllərində itirilmiş müstəqilliyimiz lü Azərbaycan dövlətçiliyinin qurubərpa olundu. Azərbaycanın ümummilli lideri Heydər Əliyevin cusu və memarı olmuşdur. dediyi kimi, müstəqil Azərbaycan

2023-cü ilin "Heydər Əli-yev ili" elan edilməsi haqqında Prezident İlham Əliyevin imzaladığı Sərəncamda deyilir: "Heydər Əliyev öz xalqını zamanın mürəkkəb tarixi-siyasi sınaqlarından uğurla çıxarmış və ardıcıl mübarizə apararaq onu müstəqilliyə qovuşdurmuş qüdrətli şəxsiyyətdir. Azərbaycan xalqı yeni əsrə və yeni minilliyə məhz Heydər Əliyev zəkasının işığında qədəm qoymuşdur". Milli dövlətçilik və azərbaycançılıq fəlsəfəsini Azərbaycan mentaliteti ilə birləşdirən Heydər Əliyev özünün fenomenal siyasi keyfiyyətləri sayəsində bütün mütərəggi güvvələri müstəqilliyin qorunması ətrafında cəsarətlə birləşdirə bilmiş, xalgın və dövlətin demokratik dəyərlər qanunu ilə idarə edilməsinin zəngin məktəbini yaratmışdır. Bu məktəbin layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə müstəqil Azərbaycan Respublikası daxili və xarici siyasətdə böyük nailiyyətlər qazanmış, sosial, iqtisadi, mədəni və beynəlxalq sahədə fundamental müvəffəqiyyətlərə nail olmuş, iqtisadi inkişaf sürətinə görə lider dövlətə çevrilmişdir. Heydər Əliyevin yaratdığı yeni dövlət qurumları, müəyyən etdiyi inkişaf strategiyası müstəqilliyimizin möhkəmlənməsini müəyyən edən başlıca istiqamətlərdir. Prezident İlham Əlivevin dedivi kimi, 1993-2003-cü illərdə 10 il ərzində görülmüş işlər bir əsr ərzində görülmüş işlərə bərabərdir. Məhz Heydər Əliyevin böyük fəaliyyəti nəticəsində Azərbaycan dövləti qurulmuş və dövlətçilik prinsipləri inki-

Heydər Əliyev şəxsiyyəti ümumxalq zəkası ilə ayrılmaz bir vəhdətdə, vahid bir ideyada birləşmiş, Azərbaycan xalgının bütün yaradıcılıq potensialını müstəqillik ideyalarında birləşdirən və bu müstəqilliyi daha da möhkəmləndirən ümummilli lider səviyyəsinə yüksəlmişdir. Heydər Əliyev demişdir: "Müstəqilliyi qorumaq və onun möhkəmləndirilməsi, əbədi edilməsi hər birimizdən var qüvvəsini sərf etməyi

şaf etdirilmişdir.

Bugünkü nailiyyətlərimizin kökündə Heydər Əliyev dövlətçiliyinin möhkəm təməl prinsipləri dayanır. Bu fundament üzərində müasir inkişaf strategiyası qərar tutur. Deməli, Azərbaycanın sosial-iqtisadi, ictimai-siyasi və mənəvi-mədəni inkişafının bütün istigamətləri elə müəyyənləşdirilmişdir ki, o, ancaq Azərbaycan xalqına xidmət etmək amalında bərqərar olur. Bununla da tarixi baxımdan bu inkişaf dialektikası sanki ardıcıl davam etdirilərək irsən daha yüksək nailiyyətlər qazanılır. Bu gün müstəqil Azərbaycanın daxili və beynəlxalq uğurları dediklərimizə sanballı sübut və dəlil-

Son iki əsrin qovuşuğunda Azərbaycanda baş verən köklü dəyişikliklər ölkəmizin gələcək inkişafını müəyyənləşdirən başlıca amillərdən biri oldu. Bu illərdə Azərbaycan müstəqillik qazanmaqla yanaşı, özünün ərazi bütövlüyünü itirməklə də üz-üzə qaldı. Hələ 1988-ci ildən baslavarag erməni millətci sovinistlərinin uydurduğu Qarabağ problemi getdikcə dərinləşərək qanlı faciələrlə nəticələndi. Belə bir vaxtda erməni təcavüzünün qarşısını almaq üçün və müstəqillik uğrunda

nəlxalq əmanət bankları, özəl banklar təşkil olunurdu. Dövlət, torpaq, əmlak komitələri yaradılmışdı. Milli valyuta - manat dövriyyəyə buraxılmışdı. Ancaq bu tədbirlərin heç biri mövcud vəziyyətdən çıxış yolu deyildi. Çünki ölkə iqtisadiyyatının bərpası və inkişafı üçün düşünülmüş və genişlənən azadəsaslandırılmış Dövlət Programının lıq hərəkatı səkkiz milyonluq hazırlanmasına kəskin ehtiyac var Azərbaycan xalqını ayağa qaldırdı və onun qarşısına yeni tarixi vəzifə-Azərbaycan xalqı ötən əsrin doxlər qoydu. Azərbaycanı müstəqil

sanıncı illərinin əvvəlində ciddi imtahan qarşısında qalmışdı. Ölkədə dərin və təhlükəli ictimai, siyasi və iqtisadi böhran yaranmışdı. Həmin dövrün ətraflı təhlilini verən ümummilli lider Heydər Əliyev demişdir: '...Vəziyyət elə təhlükəli xarakter almışdı ki, 1991-ci ildə yaranmış müstəqil dövlətimiz qəsdən və yaxud səriştəsizlikdən yaranan idarəsizlik nəticəsində real itirilmək təhlükəsi ilə üz-üzə qalmışdı. Beləliklə, 1991-1993-cü illər Azərbaycanın müstəqillik tarixində nəinki itirilmiş illər hesab olunur, həm də bu illərdə Azərbaycan "ölüm, ya olum" dilemması qarşısında qalmışdı". Azərbaycan xalqının belə ağır və çətin vaxtında hamının diqqəti o zaman Naxçıvan Ali Sovetinin Sədri vəzifəsində çalışan Heydər Əliyevə yönəldi. Çünki xalqı belə ağır vəziyyətdən gurtara bilən yeganə şəxsiyyət ancaq və ancaq Heydər Əliyev ola bilərdi. Azərbaycan ziyalılarının və Azərbaycan xalqının xahişi ilə, Ə.Elçibəyin dəvəti ilə müdrik el ağsaqqalı, zəngin dövlətçilik təcrübəsi olan görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyev 1993-cü il iyunun 9da Bakıya gəldi, iyunun 15-də Respublika Ali Sovetinin (indiki Milli Məclis) sədri seçildi. Həmin gün Azərbaycan xalgının sərəfli tarixinə Milli Qurtuluş Günü kimi daxil oldu. Heydər Əliyev ümumxalq səsverməsi yolu ilə 1993-cü ilin oktyabrında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçildi.

Azərbaycan xalqının tarixində

Heydər Əliyevin bir sözü, bir müraciəti ilə milyonlarla insan ayağa qalxdı, hərəkətə gəldi, öz rəhbərinin arxasınca getməyə, onu ən çətin anlarda müdafiə etməyə, ona arxa olmağa, ona dəstək verməvə. onu şər qüvvələrdən qorumağa and içdi. "Heydər-xalq, xalq-Heydər" şüarı xalqımızın dilinin əzbəri oldu və nəğmələrə çevrilib yaddaşlara hopdu. Azərbaycan xalqının bugünkü firavan yaşaması, müstəqilliyimizin möhkəmlənməsi, dövlətimizin qüdrətlənməsi məhz dahi şəxsiyyət, ümummilli lider Heydər Əliyevin xidmətləridir.

rezident İlham Əliyevin imzaladığı Sərəncamında deyildiyi kimi, 70-ci illərdə Ulu Öndərin "atdığı qətiyyətli addımlar müstəqil dövlət quruculuğuna aparan yolun təməl daşına çevrilmişdir". Heydər Əliyev bəsər həyatının ən yüksək zirvəsindən insan azadlığını və müstəqilliyi Tanrı vergisi kimi müqəddəs bilmiş, ötən əsrin 70-ci illərində keçmişlə gələcəyi bir-birinə bağlayan və bir-birini tamamlayan qırılmaz vasitə kimi əlaqələndirmə körpüsü yaratmış və beləliklə, Azərbaycan xalqının vahidliyini düşünərək tarixi tərəqqinin inkişaf istiqamətlərini və müstəqillik yollarını müəyyən etmişdir. Əslində ürəyində olan arzu və ideyaların əməli işə çevrilməsi, təcrübədə onun təsdiqi dahi insanların ölməzliyi və sağlığında ikən əbədi məşələ çevrilməsidir. Bu arzu və ideyalarla yaşayan və dövlət vəzifələrini icra edən Heydər Əliyev hər bir Vətən övladının qəlbində özünə əbədi heykəl yarada bilmiş, xalqımızın sevgi dolu dövlət rəhbəri, layiqli vətən övladı olmağı sübut etmişdir.

Heydər Əliyev 1993-cü ilin oktyabrında 98,8 faiz səslə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçildi. Andiçmə mərasimində çıxış edən Prezident Heydər Əliyev qarşıdakı böyük və mürəkkəb vəzifələrin dayandığını və onların həlli yollarının istiqamətlərini, bir sözlə, baycan SSR-in yeni Konstitusiyasında 15 sovet respublikaları içərisində yeganə olaraq bizim Əsas Qanunumuzda Azərbaycan dili rəsmi dövlət dili kimi Konstitusiyaya

daxil edildi. Nizami, Əcəmi, Nəsimi, Tusi, Vaqif, Aşıq Ələsgər, Aşıq Alı, Ü.Hacıbəyov, M.Moqamayev, H.Cavid və başqalarının təntənəli yubileyləri keçirildi. Taqanroqda, Sevostapolda milli diviziyaların şərəfinə abidələr ucaldıldı. Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərliyi illərində 350 adda sənaye məhsulu dünyanın 65 ölkəsinə ixrac edilirdi. Heydər Əliyevin respublikaya rəhbərlik etdiyi 1969-1982-ci illər Azərbaycan tarixində dönüş mərhələsi adlanır. Çünki həmin illərdə Azərbaycanın sosial-iqtisadi və mədəni inkişafda böyük nailiyyətlər qazanıldı.

Heydər Əliyev 1990-cı ilin iyununda Bakıya, oradan da Naxçıvana gəldi, 1991-ci ilin sentyabrından Azərbaycan xalqının qurtuluş hərəkatı başlandı və bu qurtuluş hərəkatına başçılıq etməyə başladı. Naxçıvana rəhbərlik etdiyi illərdə Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə əvvəla, muxtar respublikanın adından "sovet sosialist" sözləri cıxarıldı. ikincisi, "Ali Sovet", "Ali Məclis" adlandırıldı, üçüncüsü, ADR-in üçrəngli bayrağı ilk dəfə Naxçıvan MR-ın dövlət bayrağı kimi qəbul edildi, dördüncüsü, Kommunist partiyasının fəaliyyəti dayandırıldı, beşincisi, SSRİ-nin saxlanılması barədə referendumdan imtina edildi, altıncısı, 20 Yanvar faciəsinə ilk dəfə MR-da siyasi və hüquqi qiymət verildi, yeddincisi, Dünya azərbaycanlılarının həmrəylik gününün qeyd olunması barədə tarixi qərar qəbul edildi. Bu cəsarətli addımların atılması Naxçıvanı gurtulus mücadiləsinin önünə çıxardı və Heydər Əliyevə ümumxalq məhəbbətini daha da artırdı. Bütün Azərbaycan xalqı aydın şəkildə başa düşdü və dərk etdi ki, ölkəni bu xaosdan qurtara bilən yeganə şəxsiyyət və dövlət rəhbəri ancaq və ancaq Heydər Əliyev ola

Heydər Əliyevin qətiyyəti, prinsipiallığı, diplomatik səyi və böyük dövlətçilik təcrübəsi sayəsində dövlətçiliyimizə və müstəqilliyimizə qarşı edilən bütün qəsdlərin qarşısı müvəffəqiyyətlə alındı, dövlətçiliyimizə qarşı törədilən qəsdlər ləğv edildi. Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinə qarşı yönəldilmiş qəsdlərin aradan qaldırılması istiqamətində həyata keçirilən qətiyyətli tədbirlər bir daha real faktlarla sübut etdi ki, respublikamızda qiyam üçün heç bir sosial və siyasi baza yoxdur, xalq öz Prezidentini ürəkdən sevir, onun müdrik daxili və xarici siyasi xəttini bəyənir və dəstəkləyir.

Azərbaycanda hüquqi, demokratik və dünyəvi dövlət quruculuğunun həyata keçirilməsində, milli dövlət qurumlarının yaradılmasında və formalaşmasında Yeni Konstitusiyanın (1995-ci il) qəbul edilməsinin böyük əhəmiyyəti oldu. Milli Konstitusiyamızın qəbul olunması Azərbaycanda dövlət müstəqilliyinin daimi, ədəbi olunmasını bir daha dünyaya sübut etdi, demokratik vətəndaş cəmiyyəti quruculuğuna, insanların azad və sərbəst yaşamalarına, insan haqları və hüquqlarının genişlənməsinə əlverişli şərait yaratdı. Deməliyik ki, müstəqil dövlətimizin Konstitusiyası Heydər Əliyevin şah əsəridir. Ona görə ki, milli Konstitusiyasının hazırlanması və qəbul edilməsinin müəllifi məhz Heydər Əli-

Azərbaycan tarixinin ən parlaq səhifələrindən biri olan "Əsrin müqaviləsi" sazişinin imzalanması Heydər Əliyev dühasının düşünülmüş və uzaqgörən diplomatiyasının böyük və tarixi qələbəsi, neft strategiyası siyasətinin parlaq uğuru idi. Heydər Əliyevin təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə beynəlxalq əhəmiyyətə malik olan neft kontraktları haqqında 1994-cü il sentyabrın 20-də sazişlərin imzalanması müstəqil Azərbaycanı dünyanın nəhəng dövlətlərinin diqqət mərkəzinə gətirdi. İri dövlətlərin böyük neft şirkətləri tezliklə bu müqaviləyə qoşulmaq istədi. Azərbaycan neft sənayesi sürətlə inkişaf etməyə başladı. Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə tezliklə Bakı-Novorossiysk və Bakı-Supsa neft kəmərləri çəkilib istifadəyə verildi. Bakı nefti Rusiyaya və Avropaya nəql edilməyə başlandı. Bununla yanaşı, Prezident Heydər Əliyev daha böyük beynəlxalq layihələrə

imza atdı. ↑ ahz Heydər Əliyevin fəal və Vuzaqgörən daxili və xarici siyasəti nəticəsində Azərbaycan transmilli layihələrə qoşuldu, qlobal və regional layihələrin, Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin reallaşdırılmasına nail olundu. Azərbavcan Prezidenti cənab İlham Əliyevin sözləri ilə desək, Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəməri Heydər Əliyev siyasətinin qələbəsidir. Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəmərinə Heydər Əliyevin adının verilməsi xalqların və millətlərin ona olan böyük sevgisi və istəyidir. Heydər Əliyev siyasətinin ən

parlaq uğurlarından biri Azərbaycan xalqının milli-mənəvi dəyərlərinin dircəlişi və qorunub saxlanılması, böyük cəsarətlə milli soykökümüzə, milli tariximizə, milli ədəbiyyatımıza və mədəniyyətimizə, ana dilimizə və Vətən tariximizə verilən böyük qiymət və dəyərdir. Məhz Heydər Əliyevin istər sovet dövründə, istərsə də müstəqillik illərində Azərbaycan xalqının milli-mənəvi dəyərlərinin qorunub saxlanılmasında və müasir dövrümüzdə yeniyeni müsbət keyfiyyətlərlə daha da zənginləşdirilməsində, ağıllı və dərin, düşünülmüş diplomatik siyasətin həyata keçirilməsində zəngin dövlətçilik təcrübəsinin böyük rolu olmuşdur. 1969-1982-ci illərdə və müstəqillik illərində bir çox elm və mədəniyyət xadimlərinə, ədəbiyyat və incəsənət işçilərinə fəxri adların verilməsi, onların yüksək səviyyədə qiymətləndirilməsi məhz ümummilli lider Heydər Əliyevin xidmətidir və bu, dahi şəxsiyyətin diqqət və qayğısı sayəsində mümkün olmuşudur. Azərbaycançılıq fəlsəfəsinin yeni və inkişaf istiqamətlərini yaradan, bununla da inkişaf dialektikasının əsasını qoyan Heydər Əliyev Dünya azərbaycanlılarının I qurultayında (noyabr, 2001) böyük gürur hissi ilə demişdir: "Hər bir insan üçün milli mənsubiyyəti onun qürur mənbəyidir. Həmişə fəxr etmişəm, bu gün də fəxr edirəm ki, mən azərbaycanlıyam".

Milli soykökümüzə qayıtmaq, milli şüurun və milli tariximizin "ağ' və "gara ləkələri"nin silinməsi, tarixi ədalətin bərpa olunması və obyektiv həqiqətlərin üzə çıxarılması istiqamətində ümummilli lider Heydər Əliyevin cəsarətli siyasəti və qəbul etdiyi qərarlar Azərbaycan tarixinin öyrənilməsi üçün böyük əhəmiyyətə malikdir. Azərbaycanlı əhalinin

1948-1953-cü illərdə Ermənistan SSR-dən doğma dədə-baba yurdlarından və torpaqlarından zorakılıqla deportasiya edilməsi haqqında 1997-ci il 18 dekabr tarixli və 31 Mart azərbaycanlıların soygırımı haqqında 1998-ci il 26 mart tarixli Heydər Əliyevin imzaladığı fərmanlar sözün əsl mənasında xalqımızın tarixinə olan qayğı, diqqət və hörmət, tarixi ədalətin və sovet imperiyası dövründə unudulmuş tariximizin və yaddaşımızın bərpası, o cinayətlərə verilən hüquqi-siyasi qiymətdir. Heydər Əliyev demişdir: "Bizim xalqımızın böyük və möhtəşəm tarixi var, böyük dövlətçilik tariximiz var. Biz tariximizlə fəxr edə

🔲 eydər Əliyev çox gözəl bilir-

di ki, Azərbaycanın dövlət müstəqilliyini möhkəmləndirmək, dərinləşməkdə olan Qarabağ hadisələrini ədalətlə həll etmək, erməni işğalçıları tərəfindən zəbt olunmuş torpaqlarımızı azad etmək üçün müasir standartlara cavab verə bilən güclü Silahlı Qüvvələr lazımdır. Bu məqsədlə ordu quruculuğunda köklü islahatların aparılması zəruri idi. 90-cı illərin əvvəllərində isə Azərbaycan Ordusu pərakəndə halda və könüllü hərbi birləşmələrdən ibarət idi və mərkəzə bəzən tabe olmurdu. Belə bir şəraitdə könüllü hərbi birləşmələri buraxmaq, mərkəzləşdirilmiş ordu yaratmaq və onu komplektləşdirmək, əlbəttə çox çətin idi və vaxt tələb edirdi. Ancaq böyük dövlətçilik təcrübəsinə, yüksək təşkilatçılıq qabiliyyətinə və dəmir iradəyə malik olan ümummilli liderimiz qısa zaman kəsiyində Silahlı Qüvvələrin yaradılmasına, onun döyüş texnikası ilə və müasir döyüş silahları ilə təchiz və təmin olunmasına, siyasi və təşkilat cəhətdən möhkəmləndirilməsinə nail oldu. Şəxsən özünün diqqətində və nəzarətində saxladığı ordu guruculuğu məsələsi ilə əlaqədar hərbi hissələrə getdi, döyüş cəbhələrində oldu, əsgər və zabitlərlə görüşdü, generalları dinlədi, mütəxəssis təkliflərini bəyəndi və dünya təcrübəsindən istifadə edərək NATO və Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin nümunəsində güclü ordusunu yarada bildi ki, bu gün biz öz milli ordumuzla fəxr edə bilərik. Danılmaz faktdır ki, müasir Azərbaycan ordusunun yaradılmasının və formalaşdırılmasının memarı ümummilli lider Heydər Əli-

Prezident İlham Əliyevin dediyi kimi, "müasir Azərbaycan ordusu dünyanın ən güclü orduları sırasındadır". Məhz güclü Azərbaycan Ordusu 44 günlük İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı parlaq Qələbə ilə 30 illik işğala son qoydu. Azərbaycan ərazi bütövlüyünü təmin etdi. Çağdaş tariximizin ictimai-siyasi və dövlətçilik tarixinin varislik əlaqəsi baxımından araşdırılması bir daha onu sübut edir ki, müstəqilliyimizin möhkəmləndirilməsi istiqamətində bir çox problemlər Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla həll edilmiş, Heydər Əliyev tərəfindən bünövrəsi qoyulmuş köklü islahatlar kursu qətiyyətlə davam etdirilmişdir. Müstəqil Azərbaycanın daxili və xarici siyasət kursunda qazanılmış fundamental uğurlar dediklərimizə əsaslı argumentlərdir.

> Nuru MƏMMƏDOV, tarix elmləri doktoru. BDU-nun professoru, əməkdar müəllim.

Bugünkü nailiyyətlərimizin kökündə Heydər Əliyev dövlətciliyinin möhkəm təməl prinsipləri dayanır. Bu fundament üzərində müasir inkişaf strategiyası qərar tutur. Deməli, Azərbaycanın sosial-iqtisadi, ictimai-siyasi və mənəvi-mədəni inkişafının bütün istiqamətləri elə müəyyənləsdirilmisdir ki, o, ancaq Azərbaycan xalqına xidmət etmək amalında bərqərar olur. Bununla da tarixi baxımdan bu inkişaf dialektikası sanki ardıcıl davam etdirilərək irsən daha yüksək nailiyyətlər qazanılır. Bu gün müstəqil Azərbaycanın daxili və beynəlxalq uğurları dediklərimizə sanballı sübut və dəlillərdir.

yeni bir dövr başlandı. Milli Məclisin 1997-ci il 27 iyun tarixli iclasında 15 iyun günü "Milli Qurtuluş Günü" elan edildi.

İyirminci yüzilliyin üçdə biri qədər ölkəmizi idarə edən bu dahi şəxsiyyət qısa zaman kəsiyində nəinki Azərbaycanı dünyaya tanıtdıra bildi, habelə ölkəmiz sivilizasiyalı dövlətlərin sırasına yüksələ bildi. İstər sovet dövründə və istərsə də müstəqillik illərində Azərbaycan sosial-iqtisadi, siyasi, mədəni, elm və təhsil sahəsində fundamental nailiyyətlər qazandı, demokratik dəyərlərə malik yüksək göstəricilər əldə edə bildi. Prezident İlham Əliyev demişdir: "Heydər Əliyev rəhbərlik etdiyi bu dövr ərzində Azərbaycanı bir dövlət kimi zamanın ağır və sərt sınaqlarından çıxara bilmiş, ölkənin qələcək inkişaf strategiyasını müəyyən etmiş və onun həyata keçirilməsi üçün mühüm addımlar at-

↑ zərbaycanın 1969-cu ildən Abəri yaşanan dövrü xalqımızın tarixinə Heydər Əliyev dövrü kimi əbədi həkk olmuşdur. Bütün həyatını xalqa sədaqətlə xidmətə həsr etmiş Heydər Əliyev özünün geniş fəaliyyətində həmişə xalqa arxalanmış, ən çətin anlarda ona müraciət etmişdir. Xalq da heç vaxt ondan öz diqqətini əsirgəməmişdir. Əgər biz tarixə nəzər salsaq, onun ömür kitabını vərəqləsəq, onda görərik ki, Heydər Əliyev sözün əsl mənasında ümumxalq məhəbbəti qazanan müdrik el ağsaqqalı, görkəmli ictimai-siyasi dövlət xadimi, dünyanın tanınmış şəxsiyyəti və dövlət rəhbəri, ayrı-ayrı dünya ölkələrində siyasi və dövlət rəhbərləri içərisindən

seçilmiş "İlin adamı" olmuşdur.

olacaq və bu ənənələrin bərgərai olmasına təminat yaradacağam".

Böyük dövlətçilik təcrübəsinə malik olan Heydər Əliyevin birinci milli yaddaş və milli özünüdərk idevaları inkisaf etdirildi. Nizami. Nəsi-

mi, Babək adına rayonlar yaradıldı. 1978-ci ildə qəbul edilən Azər-

müstəqil dövlətimizin daxili və xarici siyasətinin konseptual vəzifələrini konkret müəyyənləşdirdi. Andiçmə mərasimində dedi: "Əlimi Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına və Qurani-Kərimə basaraq and içirəm ki, biliyimi, təcrübəmi, qüvvəmi Azərbaycan xalqının, Azərbaycan Respublikasının rifahına həsr edəcəyəm, xalqımızın millimənəvi ənənələrinə daim sadiq

dəfə Azərbaycana rəhbərlik etdiyi 1969-1982-ci illərdə fundamental nailiyyətlər qazanıldı. Həmin illərdə respublikada 250-dən çox zavod, fabrik və digər sənaye müəssisələri. o cümlədən Mingəçevir və Şamxor SES-ləri, Bakı kondisioner zavodu, Sumqayıt kompressorlar zavodu, Gəncədə xalça, qənnadı, çini-saxsı qablar zavodları, Əli Bayramlı məişət cihazları zavodu, Bakıda neft emal zavodu, neft maşınqayırma zavodu, ELOU-AVT üzən qurğusu, Naxçıvanda, Balakəndə, Zagatalada və Xankəndində aeroportlar, Bakıda yeni təyyarə limanı, Yevlax-Balakən və Ağdam-Xankəndi dəmir yolları, Bakı metrosunun 2-ci növbəsi, Bakıda 7 mikrorayon, Badamdar, Əhmədli, Hövsan vasavıs kompleksləri və digər sənaye müəssisələri tikilib istifadəyə verildi. Heydər Əliyevin göstərişi ilə Azərbaycanda 6 yeni ali məktəb, C.Naxçıvanski adına hərbi məktəb, çoxlu təhsil müəssisələri yaradıldı,